

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2009

TOIMINTAKERTOMUS 2009

Talouden kehitys

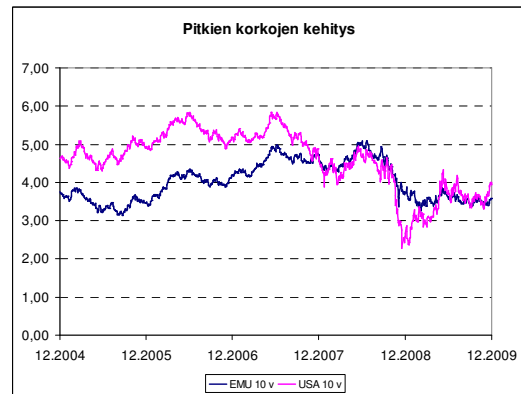
Maailmantalouden kehitystä leimasi vuonna 2009 finanssikriisin vähittäinen helpottaminen ja vaihtuminen reaalityalouden taantumaksi. Osakekurssit laskivat tammi-helmikuussa edelleen eikä luottojen riskilisten taso ottanut normalisoituakseen. Kurssien pohjataso saavutettiin maaliskuun alkupuolella. Tämän jälkeen alkoi kaikilla markkinoilla usean kuukauden ripeä osakekurssien nousu ja samalla myös yrityslainojen luottoriskipreemiot alkoivat laskea. Syksyllä kurssien kehityksellä ei enää ollut selkeää suuntaa.

Tämän kehityksen myötä arvopaperien voimakas aliarvostus, joka oli rasittanut sijoitustoimintaa loppuvuonna 2008, vähitellen väistyi. Käyvin arvoin lasketut sijoitusten tuotto prosentit muodostuivat korkeiksi ja työeläkesijoittajien edellisenä vuonna kokemat laskennalliset tappiot ovat pitkälti kompensoituneet.

Kautta maailmantalouden laajalti sovelletut voimakkaat elvytystoimet estivät taantumien syvenemisen täysimittaiseksi lamaksi, mutta eivät kyenneet estämään laajoja kielteisiä heijastusvaikutuksia reaalityalouteen. Sen tilanne alkoi vasta loppuvuodesta 2009 parantua, ensin Aasiassa ja USA:ssa, sitten jossakin määrin hitaammin Euroopassa. Työttömyysasteen nousu on kehittyneissä maissa vasta taittumassa.

Ennakkotietojen mukaan Suomen reaalityalouden bruttokansantuote jäi vuonna 2009 runsaat 7 prosenttia pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Globaalien taantumien aiheuttama maailmankaupan pudotus sekä Suomen suhteellisesti tärkeämmän Venäjälle suuntautuvan viennin voimakas lasku ovat heikentäneet vientikysyntää muita euromaita enemmän. Työeläkemarkkinoita leimasi vakuutetun palkkasumman pienentyminen. Taloudellisen tilanteen huonontuminen näkyi myös uusien yritysten perustamisen vähentymisenä. Yleisesti arvioidaan, että maan talous lähtee nousuun usean kuukauden viipeellä muihin Euroopan maihin verrattuna. Työttömyyden odotetaan olevan kasvussa vielä vuonna 2010.

Elvytystoimien jäljiltä korkotasoa on yleisesti erittäin matala. Kuluttajahinnat olivat vuoden 2009 päättyessä alemmalla tasolla kuin vuotta aiemmin, minkä johdosta sijoitusten reaalityalouden tuotto oli vuonna 2009 nimellistuottoakin korkeampi.

Työeläkejärjestelmän kehitys

Työeläkkeen määräytymiseen tehtiin vuonna 2009 vain vähäisiä muutoksia. Tärkeimpiä näistä oli elinaikakertoimen kokonaisvaikutuksen lieventäminen työkyvyttömyyseläkkeissä ja niiden jälkeisissä vanhuuseläkkeissä. Kokonaiseläketurvan rakennetta päätettiin muuttaa Sata-komitean esityksen mukaisesti siten, että eläketurvaan liitetään niin sanottu takuueläke. Tämän vuonna 2011 voimaan tulevan muutoksen myötä lisätyöskentely ei pienimpien eläkekertymien tapauksessa enää kasvata kokonaiseläkettä. Pienimpien eläkkeiden ohella myös suurimmat eläkkeet herättivät eläkepoliittista keskustelua. Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi Eläketurvakeskusta tekemään selvityksen mahdollisista rajoittamien suurimpia eläkkeitä työeläkejärjestelmään asetettavalla eläkekatolla. Selvitys osoitti, että tämä keino olisi tehoton tavoitellun päämäärän kannalta ja sopisi huonosti lakisääteiseen työeläkejärjestelmään.

Keskeiset työmarkkinajärjestöt julkistivat 22.1.2009 esityksensä työeläkemaksua, eräitä työeläkeetuuksia ja työttömyysturvaa koskeviksi muutoksiksi lähivuosina. Tämän sosiaalituopona tunnetun ehdotuksen mukaan työeläkemaksu säilyisi vuonna 2010 samalla tasolla kuin vuonna 2009, mutta nousisi vuosina 2011–2014 vuosittain 0,4 prosenttiyksiköllä eli yhteensä 1,6 prosenttiyksiköllä. Ehdotuksen edellytykseksi asetettiin työnantajan kansaneläkemaksun poistaminen, ja työmarkkinaosa-puolten lähtökohtana oli sitä tehtäessä myös palkansaajan työeläkemaksun nousun tunnistettavissa oleva kompensoiminen tuloverotuksessa kaikissa tuloaluokissa. Työnantajan kansaneläkemaksua koskeva lainsäädäntö ja vuoden 2010 työeläkemaksu toteutuivat ehdotuksen mukaisina.

Sosiaaliturva turvaa osaltaan työeläketurvan pitkän aikavälin rahoitusta. Suomen väestön ikärakenne kuitenkin painottuu yhä enenevässä määrin ikääntyneisiin ja tätä kehitystä voimistaa nopeasti kasvava keskimääräinen elinaika. Lähtökohtia rahoitustasapainon hallitsemiseen rasittaa myös lähivuosina taantumien jäljiltä matalaksi jäävä työllisyysaste. Eläketurvakeskus julkisti marraskuussa uudet ennusteet työeläkejärjestelmän menojen, maksujen ja rahastojen kehityksestä. Maksutason arvioidaan kohoavan parin vuosikymmenen päästä jossakin määrin korkeammalle tasolle kuin aiemmissa ennusteissa.

Näistä syistä vallitsee laaja yhteisymmärrys siitä, että työurien pidentäminen sekä alku- että loppupäästä on välttämätöntä sekä koko kansantalouden että työeläkkeiden rahoituksen kannalta. Keinoista tämän päämäärän saavuttamiseksi on kuitenkin erimielisyyttä, joka nousi pintaan pääministeri Matti Vanhasen tehdessä helmikuussa aloitteen muodollisen eläkeiän nostamiseksi. Työmarkkinaosapuolet katsoivat, että aloite oli sekä vaikutuksiltaan että menettelytapansa puolesta epäonnistunut.

Syntynyt erimielisyys ratkaistiin 11.3.2009 työmarkkinaosapuolten ja hallituksen solmimalla sopimuksella. Sen mukaan etsitään vuoden 2009 kuluessa keinot, joilla eläkkeellesiirtymisiän odotetta kasvatetaan vuoteen 2025 mennessä kolmella vuodella. Työ sovittiin tehtäväksi keskeisten työmarkkinajärjestöjen muodostamassa kahdessa työryhmässä yhteistyössä valtiiovallan edustajien kanssa. Ikärakenteen muutos ja vuoden 2005 eläkeuudistukseen sisältyneet kannustimet eläkkeelle siirtymisen lykkäämiseen tuovat noin puolet tavoitellusta noususta. Työryhmien määräaika jatkettiin tammikuun 2010 loppuun. Tässä määräajassa työelämän kehittämistä käsitellyt työryhmä pääsi yksimielisyyteen toimenpidekokonaisuudesta. Eläkejärjestelmän puolelta keinoja etsinyt työryhmä jäi erimieliseksi siitä, missä määrin muita keinoja tarvitaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallitus varasi tämän jälkeen kuukauden teettääkseen arvioita ja arvioidakseen itsekin sitä, miten pitkälle sovitut toimenpiteet riittävät. Joka tapauksessa niiden voidaan odottaa tehoavan vasta jonkin vuoden kuluttua, kun taantumien vaikutus työllisyysasteeseen väistyy.

Marraskuussa 2008 säädettiin vuoden 2010 loppuun voimassa oleva, työeläkelaitosten vakavaraisuusvaatimuksia tilapäisesti helpottava laki. Sen tärkein perustelu oli, että näin vältettäisiin työeläkelaitosten sijoitussalkuissa olevien suomalaisten osakkeiden pakkomyynnit, jotka olisivat edelleen kiihdyttäneet kurssien laskua. Finanssikriisin helpotettua vuoden 2009 alkukuukausina voitiin todeta, että lainmuutoksella oli saavutettu sille asetetut tavoitteet.

Vakavaraisuussäännöt olivat toimineet hyvin sijoitusmarkkinoiden tavanomaisten heilahtelujen aikana. Niitä ei kuitenkaan ollut mitoitettu kestäväksi vuonna 2008 koetun kaltaisia poikkeuksellisia kurssilaskuja. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti toukokuussa laaja-alaisen työryhmän ja asiantuntijatyöryhmän pohtimaan vakavaraisuussäännösten uudistustarpeita pidemmällä aikavälillä. Työryhmien määräaika on maaliskuun loppu 2010. Asiantuntijatyöryhmän odotetaan esittävän konkreettisia ehdotuksia, joita laaja-alainen työryhmä arvioi muun muassa kansantalouden kannalta. Asiantuntijatyöryhmä päättyi syksyllä 2009 tekemään ehdotuksen määräaikaislain voimassaolon jatkamisesta kahdella vuodella eli vuoden 2012 loppuun. Tämän mukainen hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 12.2.2010. Jatkoaika katsottiin tarpeelliseksi, jotta työeläkelaitoksilla olisi sijoitustoiminnan suunnittelua varten tieto sijoitustoiminnan reunaehdoista riittävän pitkälle tulevaisuuteen. Valmistelutyön kuluessa on esitetty erilaisia käsityksiä siitä, onko tarkoituksenmukaisiin etenemistapa perus-

teellinen vakavaraisuussäännösten rakenteen muutos vai olemassa olevan vakavaraisuuskehikon kehittäminen.

Työeläkejärjestelmän kilpailuolosuhteita koskeva selvitystyö jatkui edelleen vuoden 2009 aikana. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön johtamassa virkamiestyöryhmässä koottiin asiaan liittyvä ehdotuspaketti. Siihen sisältyviä aloitteita käsiteltiin syksyn 2009 aikana kuulemistilaisuuksissa, joissa aloitteista vain harvat saivat osakseen merkittävää kannatusta. Ongelmaksi nähtiin useassa kohdassa se, että esitetyt keinot eivät lisäisi kustannustehokkuutta eivätkä loisi edellytyksiä hyvälle sijoitustuotoille. Näin ollen ne eivät myöskään vahvistaisi järjestelmän kykyä huolehtia ihmisten eläketurvasta. Kaikkiaan kilpailuolosuhteiden selvitys johtanee aikanaan lainsäädäntötoimiin, joiden sisältö ei toistaiseksi ole ennakoitavissa.

Ilmarisen tulos ja vakavaraisuus

Vuosi 2009 oli Ilmariselle kaksijakoinen. Finanssikriisin väistyminen johti sijoitustuottojen nopeaan kohentumiseen, mutta samalla vaikeutuva reaali talouden kriisi merkitsi sekä vakuutettujen lukumäärän että vakuutetun palkkasumman hienoista pienenemistä.

Ilmarisen sijoitusten käyvin arvoin laskettu nettotuotto vuodelta 2009 oli 15,8 prosenttia (-17,7 prosenttia vuonna 2008). Toimintapääoma eli yhtiön käypiin arvoihin arvostettujen varojen ja vastuiden erotus kasvoi 4 876,9 miljoonaan euroon edellisen vuoden 2 673,0 miljoonasta eurosta. Toimintapääoma oli vuoden 2009 päättyessä 24,0 (14,0) prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvälästä. Toimintapääomaa kasvatti määräaikaisten lainsäädäntöön sisältyvä tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettava määrä, 845,4 (792,9) miljoonaa euroa. Ilman tätä erää toimintapääoma olisi ollut 4 031,5 (1 880,1) miljoonaa euroa ja yhtiön vakavaraisuusaste 19,1 (9,5) prosenttia.

Toimintapääoma on tarkoitettu sijoitustoiminnan riskien kantamiseen. Työeläkeyhtiöiden toimintapääoman valvontarajat määräytyvät yhtiön sijoituskannan riskipitoisuudesta, jota arvioidaan jakamalla sijoitukset riskin mukaisiin luokkiin ja laskemalla luokituksen perusteella niin sanottu vakavaraisuusraja. Vuoden 2007 alusta lukien luokittelu on tehty sijoituksen tosiasiallisen riskin perusteella silloin, kun tämä selkeästi poikkeaa sijoituksen juridisen luonteen mukaisesta riskistä. Ilmarisen toimintapääoma oli tilikauden päättyessä 2,7-kertainen verrattuna vakavaraisuusrajaan. Vuotta aikaisemmin vastaava tunnusluku oli 2,0. Ilman määräaikaisten lainsäädännön mukaista tasausvastuun rinnastusta vakavaraisuusaste olisi ollut 2,2 (1,3).

Ilmarisen kokonaistulos vuodelta 2009 oli 2 180,4 (-4 338,1) miljoonaa euroa. Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli -22,5 (76,4) miljoonaa euroa ja hoitokustannustulos 27,7 (34,7) miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos on vakuutusmaksussa perittyjen, riskin kattamiseen tarkoitettujen maksujen ja korvausten erotus. Hoitokustannustulos on määrä, jolla maksun hoitokustannusosat ja muut vastaavat tuotot ylittävät niillä katettavat liikekulut.

Käyvin arvoin lasketut sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 3 410,4 (-4 571,5) miljoonaa euroa. Vastuuvälälle hyvitetävä korko oli 617,6 (660,2) miljoonaa euroa ja osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun muutos 617,7 (-782,5) miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu sitoo vastuuvälälle hyvitetävän koron kymmenen prosentin osuudelta noteerattujen osakesijoitusten tuottoon koko työeläkejärjestelmässä ja siirtää siten osakeriskin tältä osin kannettavaksi koko työeläkejärjestelmän tasolla. Kaikkiaan sijoitustoiminnan ylijäämäksi muodostui 2 175,2 miljoonaa euroa. Edellisenä vuonna sijoitustoiminnan alijäämä oli 4 449,2 miljoonaa euroa. Vuodelta 2009

vastuuvelalle hyvitettyä korko vastasi vain kolmen prosentin rahastokorkoa, koska eläkevastuiden täydennyskerroin oli arvoltaan 0.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos siirretään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti tasoitusvastuuseen.

TyEL-vakuutusmaksujen alennuksiin eli asiakashyvityksiin käytettävissä oleva määrä määräytyy yhtiön toimintapääoman ja hoitokustannustuloksen perusteella. Asiakashyvityksiin käytettäväksi siirretään 52,0 (31,0) miljoonaa euroa. Siirto on 0,37 (0,21) prosenttia vakuutetusta palkkasummasta ja 110 (65) euroa Ilmarisessa vakuutettua työntekijää kohti. Muu osuus kokonaistuloksesta jää vahvistamaan yhtiön toimintapääomaa lukuun ottamatta takuupääomalle tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen maksettavaa korkoa.

Edellä esitetyt tulosta ja vakavaraisuutta koskevat tiedot perustuvat tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettyihin, käyvin arvoin laskettuihin tunnuslukuihin ja analyyseihin. Ne kertovat yhtiön taloudellisen tuloksen ja tilan tuloslaskelmaa ja tasetta paremmin. Sijoitusten arvostus virallisessa kirjanpidossa perustuu hankintamenuun, ja tuloslaskelmassa näytettävän voiton määrää sosiaali- ja terveysministeriön etukäteen vahvistama laskuperuste. Kirjanpidollisen kokonaistuloksen ja tuloslaskelman voiton erotus kirjataan poistoeron muutosta lukuun ottamatta vastuuvelkaan. Vuonna 2009 tuloslaskelman mukainen voitto oli 3,9 (6,0) miljoonaa euroa.

Seuraava laskelma kuvaa tuloslaskelman tuloksen yhteyttä käypien arvojen mukaiseen kokonaistulokseen:

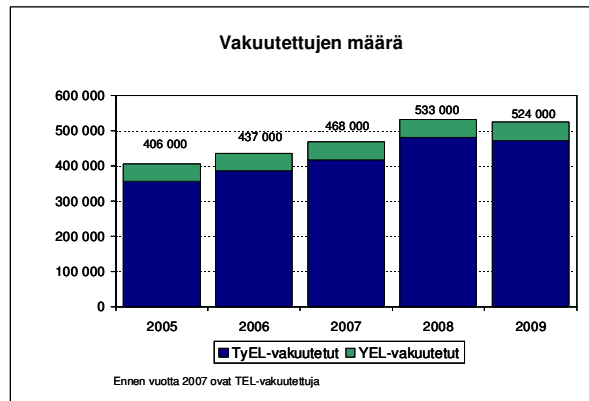
	Vuosi 2009	Vuosi 2008
Tulos käyvin arvoin	2 180,4	-4 338,1
Käypien arvojen ja tasearvojen eron eli arvostuserojen muutos	- 1 462,5	1 088,2
Poistoeron muutos	0,5	1,9
Vastuuvelan muutos		
Tasoitusvastuun muutos	22,5	-76
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutos	-685,0	3 361,1
Siirto asiakashyvityksiin	-52,0	-31,0
Tilikauden voitto tuloslaskelmalla	3,9	6,0

Vakuutuskanta ja vakuutusmaksutulo

Valtaosa Ilmarisessa työntekijänsä vakuuttaneista työnantajista tekee yhtiön kanssa vakuutus sopimuksen. Tilapäisesti työtä teettävät voivat kuitenkin tilittää työeläkemaksunsa työeläkevakuutusyhtiöihin varsinaista vakuutus sopimusta tekemättä.

Talouden taantuma vaikutti vuonna 2009 Ilmarisen vakuutuskannan kehitykseen, joka edellisellä vuonna oli ollut erittäin myönteinen. TyEL-vakuutuksia oli vuoden 2009 lopussa 35 840 (35 793), eli vakuutusten lukumäärä pysyi käytännössä ennallaan. Vakuutus sopimuksen tehneiden työnantajien lisäksi 2 484 (2 054) tilapäistä työnantajaa tilitti Ilmariseen TyEL-vakuutusmaksuja. TyEL-vakuutusten piirissä oli vuoden päättyessä 472 000 (480 000) vakuutettua eli 1,7 prosenttia vähem-

män kuin edellisen vuoden päättyessä. TyEL-vakuutusten keskikoko oli vuonna 2009 noin 13 henkilöä eli sama kuin vuonna 2008.

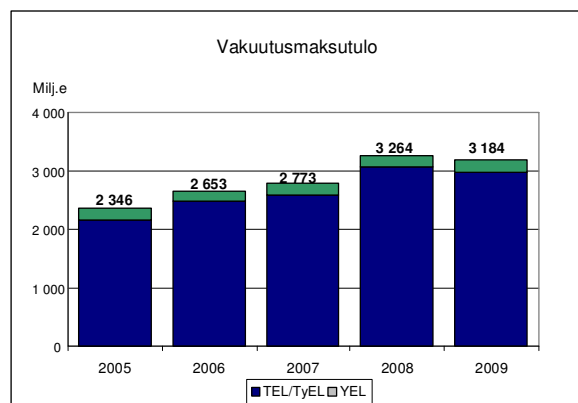

Ilmarisessa vakuutettu TyEL-palkkasumma oli 14 041,0 (14 623,0) miljoonaa euroa. Tämä oli 4,0 prosenttia pienempi kuin edellisen vuoden vakuutettu palkkasumma. Vakuutetusta TyEL-palkkasummasta lasketun markkinaosuuden arvioidaan vuonna 2009 säilyneen vähintään ennallaan.

YEL-vakuutuksia Ilmarisella oli vuoden lopussa 52 243 (52 814). Ilmarinen on selvästi suurin yrittäjien vakuuttaja, ja sen markkinaosuus on viime vuosina ollut 30–31 prosentin luokkaa maksutulolla mitattuna. YEL-vakuutusten keskimääräinen työtulo oli 20 832 (19 866) euroa vuodessa. Se kasvoi edellisestä vuodesta noin 4,9 prosenttia eli vähemmän kuin palkkakerroin, johon YEL-työtulot on sidottu ja joka nousi 6,0 prosenttia.

Ilmarisen vakuutusmaksutulo vuonna 2009 oli 3 184,1 (3 264,4) miljoonaa euroa.

TyEL-vakuutusten vakuutusmaksuja kertyi 2 966,4 (3 059,7) miljoonaa euroa, eli TyEL-maksutulo pieneni 3,1 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Vuonna 2009 TyEL-maksuun annetut alennukset eli asiakashyvitykset olivat yhteensä 31,1 miljoonaa euroa oltuaan edellisenä vuonna 74,8 miljoonaa euroa.

YEL-vakuutusten maksutulo oli 217,7 (204,7) miljoonaa euroa, missä oli kasvua 6,3 prosenttia.

Luottotappiot saamatta jääneistä TyEL-vakuutusmaksuista olivat 12,0 (8,7) miljoonaa euroa. Huolimatta taloudellisen tilanteen vaikeutumisesta näissä ei siten tapahtunut olennaista kasvua. Luottotappiot saamatta jääneistä YEL-vakuutusmaksuista olivat 2,9 (3,3) miljoonaa euroa. YEL:n luotto-

tappioista ei Ilmariselle kuitenkaan jää tappioita, koska YEL-eläkkeiden rahoitusjärjestelmässä valtion osuus korvaa vakuutuksenottajilta saamatta jäävän vakuutusmaksun.

Ilmarisen yhteistyökumppanit, OP-Pohjola-ryhmä ja Pohjantähti, mahdollistivat Ilmarisen menestymisen erityisesti yrittäjien sekä pienten ja keskisuurten yritysten asiakashankinnassa. Vakuutusten siirtoliike Ilmarisen ja muiden työeläkeyhtiöiden välillä kasvatti Ilmarisen asiakasmäärää ja maksutuloa sekä yrittäjien että pk-yritysten osalta, ja Ilmarinen vahvisti asiakasmäärällä mitattua markkinajohtajan asemaansa. Vuoden aikana useat eläkesäätiöt tai -kassat päättivät purkaa eläkevastuunsa työeläkeyhtiöihin. Ilmarisen asemaa suurten asiakkaiden vakuuttajana vahvisti kolme merkittävää vastuunsiirtopäätöstä.

Uusia TyEL-vakuutuksia myytiin 3 886 kappaletta. Tämä lisää vuotuista TyEL-maksutuloa 113,4 miljoonalla eurolla. Näistä neljä miljoonaa euroa tuli asiakkaiden suoraan tekemänä Ilmarisen verkko- tai puhelinpalvelulla. Myös TyEL-vakuutusten siirroissa muista eläkeyhtiöistä Ilmarinen ylsi hyvään tulokseen. Nettomuutoksella mitattuna voittoa oli 357 vakuutusta ja 12,1 miljoonaa euroa.

Uusia YEL-vakuutuksia myytiin 4 797 kappaletta. Tämä lisää YEL-maksutuloa 16,4 (16,8) miljoonalla eurolla. Uusien YEL-vakuutusten vuotuisesta maksutulosta noin 2,7 miljoonaa euroa kertyi asiakkailta, jotka tekivät vakuutuksensa itse suoraan Ilmarisen verkkopalvelun kautta. YEL-vakuutusten siirroissa Ilmarinen menestyi hyvin siirtotuloksen ollessa 334 kappaletta ja 1,9 miljoonaa euroa voitollinen.

Vakuutusmaksutaso

Vuodelle 2009 vahvistettu keskimääräinen TyEL-maksu oli 22,0 prosenttia palkasta eli 0,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2008. Alle 53-vuotiaiden työntekijöiden maksuosuus oli 4,3 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneiden 5,4 prosenttia. Työnantajan maksu oli keskimäärin 17,5 prosenttia palkoista. Työnantajan maksutaso vaihtelee vakuutuskohtaisesti ja riippuu myös työeläkeyhtiön asiakashyvityksistä. Ilmarisen asiakashyvitykset olivat keskimäärin 1,3 (3,1) prosenttia työnantajan maksusta. Pienille ja keskisuurille työnantajille annettiin lisäksi enimmillään 1,0 prosenttiyksikön alennus työkyvyttömyyseläkkeiden tasoitusvastuun pienentämiseksi. Kun tämä alennus otetaan huomioon, työnantajan maksu oli keskimäärin 16,8 prosenttia.

Vuodelle 2010 vahvistettu TyEL-maksu on keskimäärin 22,0 prosenttia palkasta eli sama kuin vuonna 2009. Pienille ja keskisuurille työnantajille annetaan työttömyyseläkkeiden rahoitusylijäämän pienentämiseksi alennus, joka riippuu työnantajan koosta ja on enimmillään 0,6 prosenttiyksikköä. Kun tämä alennus on pienempi kuin vuonna 2009, työnantajan keskimääräinen maksu nousee 0,1 prosenttiyksiköllä 16,9 prosenttiin. Myös työntekijöiden työeläkemaksuprosentit nousevat. Alle 53-vuotiaiden työntekijöiden maksuosuus on 4,5 prosenttia vuonna 2010, eli 0,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin edellisenä vuonna, ja 53 vuotta täyttäneiden 5,7 prosenttia, missä on nousua 0,3 prosenttiyksikköä.

Vuoden 2009 YEL-maksu oli 20,8 prosenttia vahvistetusta työtulosta. Niillä yrittäjillä, jotka olivat ennen tilivuoden alkua täyttäneet 53 vuotta, YEL-maksu oli kuitenkin 21,9 prosenttia. Vuonna 2010 YEL maksu on 22,4 prosenttia ennen tilivuoden alkua 53 vuotta täyttäneillä yrittäjillä ja 21,2 prosenttia muilla. Edellisessä on nousua 0,5 ja jälkimmäisessä 0,4 prosenttiyksikköä.

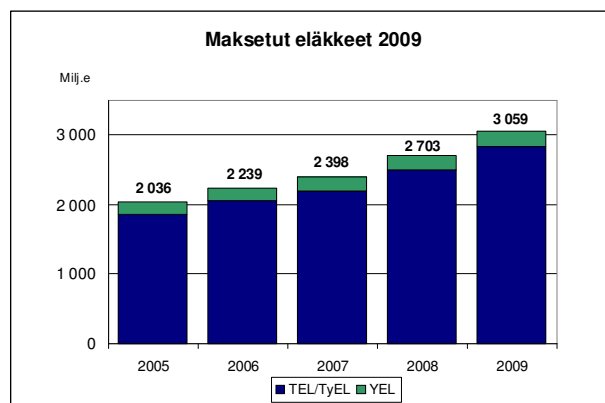
Eläkkeet ja työkykyä edistävä toiminta

Vuonna 2009 Ilmarinen maksoi eläkkeitä yhteensä 3 059,1 (2 703,3) miljoonaa euroa.

Eläkemeno eläkelajeittain 2009, miljoonaa euroa

	TyEL	YEL	Yhteensä	% koko eläkemenosta
Vanhuuseläkkeet	1 806,0	138,6	1 944,6	63,6
Varhennetut vanhuuseläkkeet	183,9	17,6	201,5	6,6
Osa-aikaeläkkeet	29,2	7,2	36,4	1,2
Työkyvyttömyyseläkkeet	423,2	29,1	452,4	14,8
Yksilölliset varhaiseläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0
Työttömyyseläkkeet	157,2	2,6	159,8	5,2
Perhe-eläkkeet	240,3	24,2	264,5	8,6
Yhteensä	2 839,8	219,3	3 059,1	100,0

Taulukon luvut sisältävät sekä suoraan eläkkeensaajille että vastuunjaon kautta maksetut erät.

Eläkkeensaajien lukumäärä 31.12.2009
Perusturvan mukaiset eläkkeet

Eläkelaji	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuuseläkkeet	151 975	18 984	170 959	60,4
Varhennetut vanhuuseläkkeet	13 626	3 083	16 709	5,9
Osa-aikaeläkkeet	3 519	1 010	4 529	1,6
Työkyvyttömyyseläkkeet	35 893	4 252	40 145	14,2
Työttömyyseläkkeet	8 717	217	8 934	3,2
Perhe-eläkkeet	35 143	6 563	41 706	14,7
Yhteensä	248 873	34 109	282 982	100,0

Vuoden päättyessä eläkkeensaajia oli 282 982 eli 3,4 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin, jolloin heitä oli 273 605. TyEL-eläkettä sai vuoden päättyessä 248 873 (240 522) eläkkeensaajaa ja YEL-eläkettä 34 109 (33 083) eläkkeensaajaa.

Vanhuuseläkeläisiä oli eläkkeensaajista valtaosa eli 66 prosenttia. Tämä osuus kasvoi edellisestä vuodesta noin kaksi prosenttiyksikköä. Työkyvyttömyyseläkkeellä ja työttömyyseläkkeellä olevien osuudet pienenevät kumpikin noin prosenttiyksikön ja muiden eläkkeiden saajien osuudet pysyivät ennallaan.

Eläkepäätökset vuonna 2009

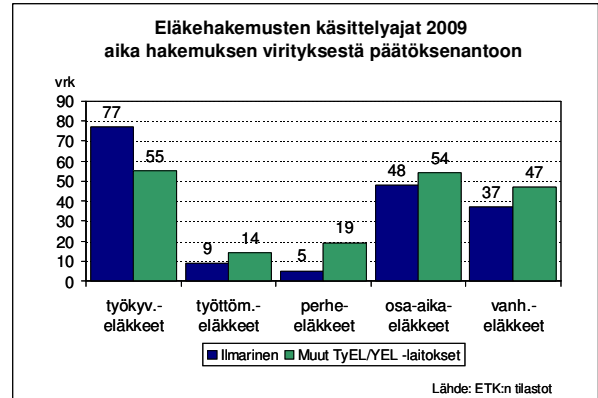
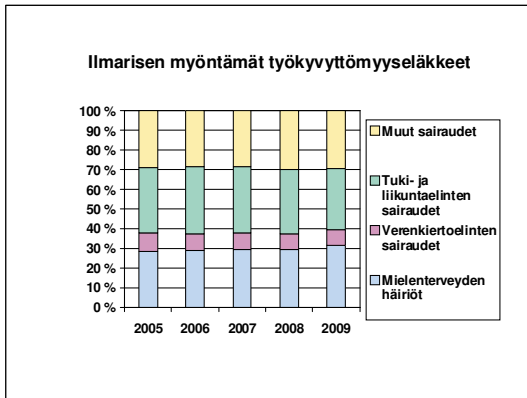
	2009	2008	Muutos-%
Uudet eläkepäätökset			
Vanhuuseläkkeet	8 446	6 842	23,4
Varhennetut vanhuuseläkkeet	693	534	29,8
Osa-aikaeläkkeet	1 673	1 258	33,0
Työkyvyttömyyseläkkeet	6 086	5 985	1,7
Työttömyyseläkkeet	2 582	2 857	-9,6
Perhe-eläkkeet	3 015	2 907	3,7
Uudet eläkepäätökset yhteensä	22 495	20 383	10,4
Kaikki eläkepäätökset yhteensä	37 993	35 183	8,0

Ilmarinen antoi vuoden 2009 aikana yhteensä 37 993 eläkepäätöstä eli 8,0 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Uusien eläkepäätösten lukumäärä kasvoi 10,4 prosenttia ja oli yhteensä 22 495. Vanhuuseläkepäätösten määrän lisääntymiseen vaikutti se, että ikään 63 tuli yksi suurista ikäluokista.

Ilmarinen mittaa eläkehakemusten käsittelyn laatua toisaalta sillä, että hakijalle ei synny toimeentulokatkosta, ja toisaalta ratkaisujen pysyvyydellä muutoksenhakuasteissa. Eläkepäätöksistä 93 prosenttia täytti ensimmäisen kriteerin. Työkyvyttömyysratkaisussa oli hylkääviä päätöksiä 22,6 (23,7)

prosenttia. Niistä Ilmarisen päätöksistä, jotka vietiin muutoksenhakuelimiin, muuttui Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa Ilmarisen kannan vastaisesti 7,9 (6,1) prosenttia ja vakuutusoi-keudessa 11,0 (12,3) prosenttia.

Päätösten pysyvyys on vuosi vuoden jälkeen ollut parempi kuin TyEL-YEL-laitoksissa keskimäärin. Eläkehakemusten käsittelyssä yhtiö oli vuonna 2009 nopeampi kuin vertailuryhmä keskimäärin lu-kuun ottamatta työkyvyttömyysratkaisujen käsittelyaika.

Ilmarinen tarjoaa edelleen ainoana työeläkeyhtiönä hylkäävän työkyvyttömyyseläkepäättökseen saaneille asiakkailleen ohjaavaa palvelua muun muassa toimeentulon järjestämiseksi ja työelämässä jatkamiseksi. Palvelun tuottavat yhteistyösopimuksen tehneet kuntoutustutkimuslaitokset ja työ-klinikat eri puolilla Suomea. Asiakkailta, työnantajilta ja palveluntuottajilta saatu palaute on ollut myönteistä.

Ilmarisen vastuulla oli työeläkeotteen lähettäminen yhteensä noin 727 000 vakuutetulle. Eläkeotteet postitettiin huhti-lokakuun aikana. Ainoana työeläkeyhtiönä Ilmarinen profiloitui omalla työeläke-otepalvelulla muiden tukeutuessa työeläke.fi -portaaliin.

Asiakkaan tiedustelun perusteella laadittiin 13 995 (17 856) yksilöllistä eläketurvaselvitystä.

Vuonna 2009 Ilmarinen järjesti asiakasyritystensä toiminnasta, henkilöstöstä ja kehittämisestä vas-taaville 25 erilaista työhyvinvointiseminaaria eri puolilla Suomea. Näiden lisäksi järjestettiin lukui-sia yksittäisiä asiakasyrityksille suunnattuja valmennuksia.

Ilmarinen jatkoi asiakasyritysten henkilöstön ammatillisen kuntoutuksen tukemista tarjoamalla am-matillisen kuntoutuksen koulutusta sekä kuntoutuksen suunnitteluvaiheessa neuvontaa ja asiantunti-jatukea sekä kuntoutujille että asiakasyritysten henkilöstölle. Varsinaisen kuntoutusjakson aikana yhtiö maksaa työeläkelainsäädännön mukaisia etuuksia, joilla tuetaan kuntoutuksen aikaista toi-meentuloa ja korvataan koulutuksesta aiheutuvia kuluja. Vuonna 2009 Ilmarinen maksoi 1 571 (1 457) tapauksessa kuntoutusrahaa tai eläkkeeseen liittyvää kuntoutuskorotusta ammatillisen kun-toutuksen ajalta. Edellisestä vuodesta näiden maksujen lukumäärä kasvoi 8 prosenttia.

Vakuutusliike, vastuuvelka, vastuunsiirrot ja rahastonsiirrot

Vastuuvelka oli vuoden 2009 päättyessä yhteensä 22 609,7 (20 612,8) miljoonaa euroa. Osittamaton lisävakuutusvastuu kasvoi nettomääräisesti 688,3 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 1 454,2 (765,9) miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu kasvoi 617,7 miljoonaa euroa

ja oli vuoden päättyessä -161,2 (-779,0) miljoonaa euroa. Muilta osin vastuuvelan kasvu oli 3,4 prosenttia.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli -22,5 (76,4) miljoonaa euroa. Tasoitusvastuu pieneni 22,5 miljoonalla eurolla 971,4 miljoonaan euroon.

Sijoitusten tuotosta hyvitetään vastuuvelalle laskuperusteiden mukainen osuus. Osa työeläkeyhtiöiden vastuuvelan tuottovaatimuksesta määräytyy eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella ja loppuosa, vuodesta 2008 alkaen 10 prosenttia, on sidottu eläkelaitosten keskimääräiseen noteerattujen osakkeiden tuottoon.

Eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella määräytyvä osuus tuottovaatimuksesta lasketaan lisäämällä 3 prosentin rahastokorkoon laskuperusteissa annettu eläkevastuun täydennyskerroin. Vuonna 2009 eläkevastuiden täydennyskerroin oli arvoltaan 0. Eläkelaitosten noteerattujen osakkeiden keskituotoksi muodostui 35,6 prosenttia. Kaikkiaan vastuuvelalle hyvitetäväksi koroksi muodostui 5,7 prosenttia.

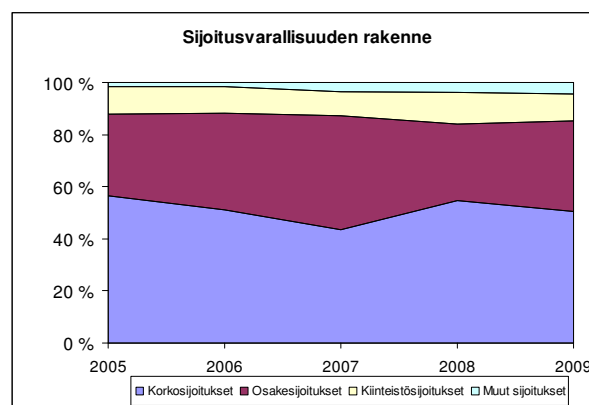
Vakuutusmaksujen laskennassa käytettävä perustekorko oli 3,0 prosenttia.

Vastuuvelan katteena oleva omaisuus oli 25 137,5 (21 597,8) miljoonaa euroa.

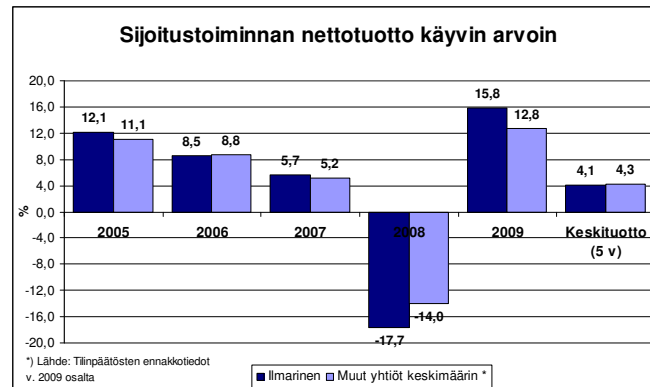
Vuonna 2009 yksi eläkekassa siirsi TyEL:n ja YEL:n mukaisen vastuunsa Ilmariseen ja Ilmarisesta tehtiin rahastosiirto yhteen eläkesäätiöön. Ilmariseen siirtynyt vastuu oli nettomääräisesti 26,1 miljoonaa euroa, josta osittamatonta lisävakuutusvastuuta oli 3,0 miljoonaa euroa. Lisäksi kolme eläkesäätiötä tai -kassaa teki tilivuonna päätöksen vuonna 2010 tapahtuvasta vastuunsiirrosta Ilmariseen.

Sijoitustoiminta

Ilmarisen sijoitustoiminnan tavoitteena on mahdollisimman korkea tuotto pitkällä aikavälillä hallituksen määrittelemän riskitason puitteissa. Riskitason arvioinnin lähtökohtana on yhtiön keskimääräinen vakavaraisuus yli suhdannesyklien. Omaisuusarvojen palautuminen ja riskilisien pieneneminen vuoden 2008 poikkeuksellisen ongelmallisen sijoitusympäristön jälkeen johti tilivuonna erittäin myönteiseen kehitykseen.

Ilmarisen sijoitukset olivat vuoden 2009 päättyessä käyvin arvoon yhteensä 25 179,8 (20 871,7) miljoonaa euroa. Sijoitusten tuotto käyville arvoille laskettuna oli 15,8 prosenttia. Inflaation oltua negatiivinen Ilmarisen sijoitusten reaalitytuoksi muodostui 16,4 prosenttia vuonna 2009. Tämä reaalitytuotto on yhtiön historian paras. Edellisenä vuonna sijoitussalkun tuotto oli -17,7 prosenttia eli reaalitytuotto -20,5 prosenttia. Viiden viimeisimmän vuoden vuotuinen keskituotto käyville arvoille on ollut 4,1 prosenttia, mikä vastaa keskimäärin 2,4 prosentin vuotuista reaalitytuottoa. Laskettuna vuodesta 1997 Ilmarisen sijoitusten kokonaistuotto käyville arvoille on ollut keskimäärin 5,8 prosenttia vuotta kohden. Tämä vastaa 4,1 prosentin vuotuista reaalitytuottoa.

Seuraava erittely yhtiön sijoitusten jakaumasta ja tuotoista noudattaa Työeläkevakuuttajat TELAn tuotonlaskentatyöryhmän suosituksen mukaista markkina-arvoista jaottelua. Suosituksen mukainen erittely pyrkii lisäämään työeläkeyhtiöiden sijoitustiedon läpinäkyvyyttä jaottelamalla sijoitukset todellisen riskin mukaisesti ja esittämällä markkina-arvoisen jaottelun lisäksi johdannaisten vaikutuksen sisältävän riskijakauman. Sekä virallisten säännösten mukainen sijoitusten ja niiden tuottojen jakautuminen eri sijoituslajeihin että suosituksen mukainen taulukko sisältyvät tilinpäätöksen liitetietoihin.

Joukkovelkakirjalainojen, korkorahastojen ja muiden rahoitusmarkkinavälineiden osuus Ilmarisen sijoitusvarallisuudesta oli 37,8 (41,7) prosenttia. Niiden markkina-arvo johdannaiset huomioon ottaen oli yhteensä 9 533,4 (8 697,2) miljoonaa euroa ja tuotto käyville arvoille 15,5 (-4,8) prosenttia. Valtioiden lainoissa oli 3 477,4 (1 940,9) miljoonaa euroa eli 36,5 (22,3) prosenttia. Rahamarkkina-sijoitusten osuus oli 579,1 (122,4) miljoonaa euroa eli noin 6,1 (1,4) prosenttia ja tuotto 1,4 (4,6) prosenttia. Loput 57,4 prosenttia olivat yrityslainoja, kehittyvien talouksien lainoja ja sijoituksia korkorahastoihin. Pääosa yrityslainoista oli luottoluokituksestaan korkeita. Vuoden lopussa joukkolainasalkun keskimääräinen juoksuaika oli 3,2 (3,6) vuotta.

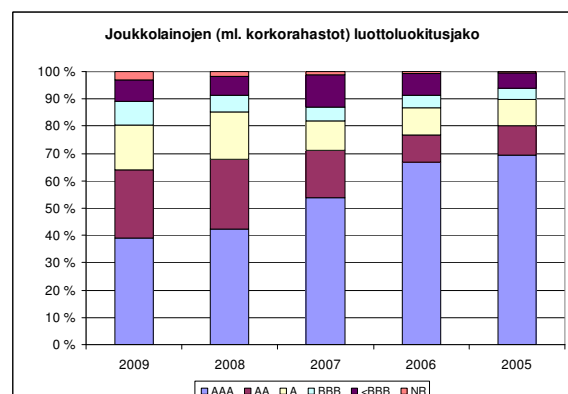
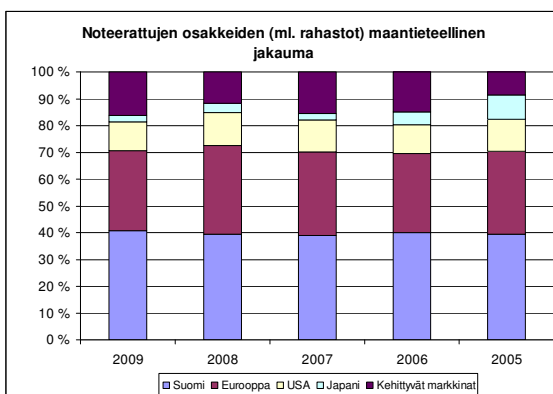
Ilmarisen yritysrahoituksen myöntämien lainojen kanta kasvoi edelleen vuonna 2009, mutta kasvu oli olennaisesti hitaampaa kuin edellisenä vuonna. Lainasaamisten osuus sijoitusvarallisuudesta oli vuoden päättyessä 12,8 (12,9) prosenttia. Uusia lainoja nostettiin vuoden 2009 aikana 876,4 (1 687,9) miljoonaa euroa. Koko lainakanta oli vuoden päättyessä 3 211,8 (2 695,6) miljoonaa euroa kertyneet korot mukaan lukien. Lainasaamisten tuotto oli 4,0 (4,9) prosenttia.

Taulukko: Yritysrahoituksen lainakanta, milj. euroa

	1999	2004	2009	Tuotto-%
Takaisinlainat	1 456,8	710,2	1 762,7	4,1
Sijoituslainat	234,0	400,6	1 449,0	3,8
Yhteensä (sisältää kertyneet korot)	1 690,8	1 110,9	3 211,8	4,0
Osuus sijoituksista %	13	6	13	

Edellä mainitut sijoitukset yhteensä muodostavat korkosijoitusten luokan. Kaikkiaan näiden sijoitusten osuus sijoituskannasta oli 50,6 (54,6) prosenttia ja tuotto 12,6 (-3,6) prosenttia.

Noteerattujen ja noteeraamattomien osakesijoitusten sekä pääomasijoitusten osuus sijoituksista oli 34,7 (30) prosenttia. Niiden arvo nousi vuonna 2009 pörssikurssien nousun ja osakkeiden ostojen seurauksena 8 730,8 (6 168,8) miljoonaan euroon. Kotimaisten osakesijoitusten osuus tästä oli noin 41,1 (35,3) prosenttia eli noin 3 218,2 (2 463,0) miljoonaa euroa. Noteeratuista osakesijoituksista kotimaisten osuus oli 40,9 (39,5) prosenttia. Osakesijoitusten käyvin arvoin laskettu tuotto kohosi 28,3 (-39,3) prosenttiin.

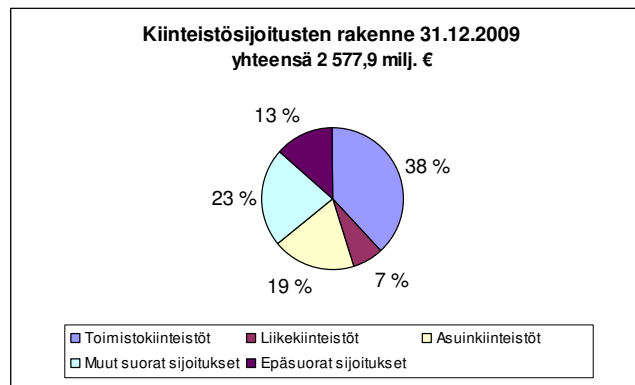

Osake-, valuutta- ja korkojohdannaisia käytetään sekä suojaustarkoituksiin että sijoitusjakauman muokkaamiseen. Johdannaisten käytön seurauksena osakesijoitusten riskin mukainen määrä poikkesi vuoden lopussa niiden markkina-arvon mukaisesta määrästä. Työeläkelaitosten yhdessä sopimalla tavalla laskettuna niiden riskin mukainen määrä oli 8 133,3 miljoonaa euroa eli 32,3 prosenttia sijoituksista. Korkojohdannaisten vaikutus on huomioitu edellä ilmoitetussa joukkolainasalkun keskimääräisessä juoksuajassa.

Ilmarisen omistajapolitiikan vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti sijoituskohteen kanssa käynnistetään vaikuttamisprosessi, mikäli sen toiminta ei vastaa Ilmarisen sijoituskohteilleen asettamia kriteerejä. Mikäli vaikuttamisprosessi ei johda haluttuun lopputulokseen, sijoitus myydään. Lisäksi sellaisten sijoituskohteiden hankkimisesta pitäydytään, joiden toiminta ei täytä asetettuja kriteereitä. Vuoden 2009 aikana käytiin kahdentoista eri yhtiön kanssa aktiivisia vaikuttamisprosesseja, joista kaksi saatiin vuoden aikana päätökseen.

Kiinteistösijoitukset olivat vuoden 2009 lopussa 2 577,9 (2 509,5) miljoonaa euroa. Muutos edelliseen vuoteen oli 2,7 prosenttia. Kiinteistösijoitusten osuus oli 10,2 (12) prosenttia, josta epäsuoria

sijoituksia oli 1,4 prosenttiyksikköä. Suoraan omistettuja kiinteistöjä oli 2 236,2 miljoonaa euroa. Talouden taantumasta huolimatta Ilmarisen kiinteistöjen käyttöaste säilyi korkeana ja oli vuoden lopussa 95,8 (94,9) prosenttia.

Yhtiön kiinteistösijoitusten kokonaistuotto oli -0,6 (6,1) prosenttia. Suoraan omistettujen kiinteistöjen tuotto oli 5,0 (8,3) prosenttia, mikä sisältää kiinteistöjen käypien arvojen tarkistuksen -12,2 miljoonalla eurolla. Epäsuorien kiinteistösijoitusten tuotto oli -27,1 (-5,2) prosenttia.

Hyödykesijoitukset sekä sijoitukset absoluuttisen tuoton rahastoihin kuuluvat TELAn tuotonlaskentaryhmän suosituksen mukaisessa jaottelussa muihin sijoituksiin. Vuoden lopussa muiden sijoitusten osuus oli noin 4,5 (3,8) prosenttia sijoitusvarallisuuden markkina-arvosta. Tästä absoluuttisen tuoton rahastojen osuus oli 2,2 miljoonaa euroa ja hyödykesijoitusten osuus 3,2 miljoonaa euroa. Absoluuttisen tuoton rahastot tuottivat keskimäärin 11,8 prosenttia sitoutuneelle pääomalle.

Riskienhallinta

Ilmarisen riskienhallinnan tavoitteena on estää yhtiön toimintaa uhkaavien riskien toteutuminen, minimoida toteutuneiden riskien aiheuttamat taloudelliset ja muut vahingot sekä turvata toiminnan jatkuvuus. Tavoitteena on toisaalta, että yhtiö voi hyödyntää hallitun riskinoton tarjoamat mahdollisuudet liiketoiminnassa, erityisesti sijoitustoiminnassa. Olennaisinta on vakuutettujen, eläkkeensaajien ja vakuutusentottajien oikeuksien turvaaminen kaikissa tilanteissa.

Vastuuvelan kate lasketaan käyvin arvoin, ja katesäännösten päätarkoituksena on riskikeskittymien välttäminen. Sijoitusten luokittelu tapahtuu sekä katesäännöksissä että vakavaraisuusvaatimuksia laskettaessa samojen periaatteiden mukaisesti ja sijoitusten todelliseen riskiin perustuen. Ilmarinen kantaa vastuuvelkansa kattamiseen ja tuottovaatimukseen liittyvän sijoitusriskin. Osakesijoitusten hintariskistä kannetaan kuitenkin koko työeläkejärjestelmän tasolla osuus, joka 22.12.2008 lukien on vastannut kymmentä prosenttia kaikista sijoituksista. Sijoitustoiminnan riskienhallinnan viitekehystenä toimii työeläkevakuutusyhtiöiden yhteinen vakavaraisuussäännöstö.

Ilmarisella on yhtiön koko toiminnan kattava, hallituksen vuosittain hyväksymä riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallinnan yhtiötasoisista koordinoitua ja kehittämistä varten on liiketoiminta- ja tuotokäytäntöjen edustajista muodostuva riskienhallintatoimikunta, joka päivittää puolivuositteittain yhtiön kohdistuvien riskien kartoituksen ja arvioinnin yhtiön toiminnan kannalta. Riskianalyysi käsiteltiin ja riskienhallintasuunnitelma vahvistettiin hallituksen tarkastusvaliokunnassa ja hallituksessa tammikuussa 2010.

Sijoitustoiminnan riskienvalvonta ja hallitusraportointi sisältyvät yhtiön aktuaaritoimesta ja riskienhallinnasta vastaavan johtajan vastuualueeseen. Näin varmistetaan sijoitustoiminnan raportoinnin ja riskienhallinnan riippumattomuus riskiä ottavasta toiminnosta. Yhtiötasoisien riskienhallinnan kehittämiseksi on tuleville vuosille vahvistettu kokonaissuunnitelma.

Riskienhallintaa selostetaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Henkilöstö

Ilmarinen konsernissa oli vuonna 2009 töissä keskimäärin 658 henkilöä, kun vastaava määrä vuotta aikaisemmin oli 655. Emoyhtiö Ilmarisessa työssä olevia oli keskimäärin 536 (529). Tässä luvussa on mukana 72 (65) osa-aikaista työntekijää, joiden työpanos on keskimäärää laskettaessa oikaistu koko-aikaisten henkilöiden työaikaa vastaavaksi. Perhevapailta ja muilla palkattomilla vapailta oli vuoden aikana keskimäärin 52 (62) henkilöä. Vuoden lopussa työsuhteessa emoyhtiö Ilmariseen oli 586 (573) henkilöä, joista vakituudessa työsuhteessa oli 558 (539).

Ilmarisen arvot päivitettiin arvoprosessissa, johon osallistui yhtiön henkilöstöstä suuri osa. Myös Ilmarisen hallitus sekä asiakkaiden ja vakuutettujen neuvottelukunnat evästivät prosessia. Uudet arvot ovat: avoimesti, vastuullisesti, yhdessä menestyen.

Yhtiön henkilöstöstrategia päivitettiin ja sen tavoitteita alettiin viedä käytäntöön jo vuoden 2009 puolella. Strategian keskeisiä tavoitteita ovat hyvä johtaminen, strateginen henkilöstösuunnittelu, menestymistä tukeva palkitseminen, hyvä tunnettuus ja houkuttelevuus työnantajana sekä innovoiva ja kehittyvä työyhteisö. Ilmarinen osallistui ensimmäisen kerran Paras työpaikka -tutkimukseen ja sijoittui toiseksi suurten yritysten sarjassa. Tutkimuksen tulosten pohjalta on tunnistettu vuoden 2010 kehittämiskohteet.

Tietotekniikka

Alkuvuoden aikana arvioitiin vaihtoehtoja eläkkeiden ratkaisutoiminnan ja neuvontapalvelujen kehittämiseksi ja päätettiin etenemistavasta vuoden 2012 toiminta- ja tietojärjestelmämuutoksiin valmistautumiseksi. Vakuutus tuotannon järjestelmä uudistuksen ensimmäinen vaihe valmistui ja otettiin käyttöön. Loppuvuonna valmistui strategisten tavoitteiden pohjalta laadittu toiminnan ja tietojärjestelmien kehitysohjelma, joka antaa peruslinjat tulevien vuosien uudistushankkeille ja tietotekniikan hallitulle kehittämiselle. Tietotekniikan johtamista ja organisointia uudistettiin yhtiönlaajuis- ta kehittämistä ja kokonaiskustannusten hallintaa silmällä pitäen käynnistämällä alkuvuodesta liike- toimintoja palvelevan tietotekniikkalinjan toiminta. Samassa yhteydessä otettiin käyttöön uudet sisäiset johtamiskäytännöt sekä toimittajien ohjauksen ja palvelujen hallinnan menettelyt.

OP-Pohjola-ryhmän, Ilmarisen ja Tiedon yhteinen käyttöpalvelujen muutoshanke saatiin päätökseen. Ilmarisen käyttöpalvelut tuottaa nyt yhteisyritys Finanssidata yhdessä Tiedon kanssa. Uusi järjestely on tavoitteiden mukaisesti parantanut Ilmarisen tietotekniikkapalvelujen luotettavuutta ja tuonut kustannussäästöjä. Tietojärjestelmien kehittämistä ja ylläpitoa koskevaa Tieto-yhteistyötä arvioitiin päättyvän perussopimuskauden pohjalta ja muuttuneen tietotekniikkapalvelujen markkina- tilanteen valossa. Syksyllä päätettiin uudesta markkinoiden tarjontaa hyödyntävästä hankintamallista, jonka linjausten mukaisesti sovittiin Tiedon kanssa yhteistyön jatkoa ja TietoIlmarisen tulevaa toimintaa koskevista periaatteista.

Liikekulut

Ilmarisen kustannustehokkuus säilyi tilivuonna hyvänä. Vakuutusmaksun hoitokustannustulolla rahoitettavat kulut kasvoivat 4,2 miljoonalla eurolla eli 5,0 prosenttia. Hoitokulusuhde eli edellä mainittujen liikekulujen suhde saatuihin hoitokustannusosiin oli 76 (71) prosenttia. Toiminnan tehokkuus koituu asiakashyvitysten kautta Ilmarisen asiakkaiden hyväksi.

Ilmarisen kokonaisliikekulut olivat yhteensä 121,4 (113,5) miljoonaa euroa eli 6,9 prosenttia korkeammat kuin edellisenä vuonna. Henkilöstökustannukset ja tietotekniikkapalveluiden kustannukset nousivat molemmat noin neljä miljoonaa euroa, mikä selittää kokonaisliikekulujen nousun. Tietotekniikkakustannuksia nosti merkittävästi AREK-kustannus, joka nousi 9,6 miljoonaan euroon eli 26 prosenttia. Lakisääteiset maksut rahoitetaan erillisellä vakuutusmaksuun sisältyvällä lakisääteisten maksujen osalla. Nämä maksut ovat Eläketurvakeskuksen kustannusosuus, Vakuutusvalvontaviraston valvontamaksu ja oikeushallintomaksu.

Sijoitustoiminnan liikekulut olivat 14,1 (11,2) miljoonaa euroa eli 0,6 promillea sijoitusten yhteismäärästä. Ne rahoitetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Työkyvyn ylläpitotoiminnan kulut, jotka rahoitetaan vakuutusmaksuun sisältyvällä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla, olivat 6,9 (4,9) miljoonaa euroa. Kustannuserän kasvu selittyi asiakkaiden työkyvyn ylläpitoon tehdyistä panostuksista, kuten esimerkiksi koulutuksesta.

Hallinto ja organisaatio

Ilmarisen hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 19.11.2009 silloisen puheenjohtajistonsa jatkaamaan tehtävässään vuonna 2010. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimii siten myös vuonna 2010 Metso Oyj:n toimitusjohtaja, vuorineuvos Jorma Eloranta, ja varapuheenjohtajina jatkavat Tekniikan Akateemisten Liitto TEK:n hallituksen puheenjohtaja Merja Strengell sekä Kone Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin. Strengell toimii puheenjohtajan ensisijaisena varahenkilönä.

Ilmarisen hallituksen nelivuotinen toimikausi päättyi 31.12.2009. Hallintoneuvosto nimitti kokouksessaan 19.11.2009 uusina jäseninä hallitukseen SAK:n puheenjohtaja Lauri Lylyn ja Nokia Oyj:n rahoitusjohtaja Kristian Pullolan sekä uudeksi varajäseneksi Vallila Interior Oy:n toimitusjohtaja Anne Bernerin. Hallituksesta jäivät pois Lauri Ihalainen ja Jukka Hienonen. Arto Hiltunen on eronnut hallituksesta 1.1.2010 lukien. Muilta osin hallituksessa jatkavat entiset jäsenet ja varajäsenet.

Hallituksen kokoonpano on 1.1.2010 alkaen seuraava: toimitusjohtaja Jukka Alho (Itella Oyj), toimitusjohtaja George Berner (Berner Oy), toimitusjohtaja Leif Fagernäs (EK), pääjohtaja Reijo Karhinen (OP-Pohjola-ryhmä), pääsihteeri Leila Kostianen (STTK), puheenjohtaja Lauri Lyly (SAK), toimitusjohtaja Leena Niemistö (Oy Dextra Ab), rahoitusjohtaja Kristian Pullola (Nokia Oyj), toimitusjohtaja Hannu Syrjänen (Sanoma Oyj), toimitusjohtaja Markku Vesterinen (Suomi-yhtiö) ja puheenjohtaja Matti Viljanen (Akava).

Hallituksen varajäsenet alkaneella nelivuotiskaudella ovat puheenjohtaja Riku Aalto (Metallityöväen Liitto), toimitusjohtaja Anne Berner, toimitusjohtaja Timo Parmasuo (Meconet Oy) ja lakiasiaintoimitusjohtaja Hannu Rautiainen (EK). Hallituksen varajäsenet kutsutaan aina hallituksen kokouksiin, mutta varajäsenellä on äänioikeus ainoastaan silloin, kun vastaava varsinainen jäsen ei ole paikalla.

Hallitus valitsi kokouksessaan 27.1.2010 puheenjohtajakseen edelleen toimitusjohtaja Hannu Syrjäsen. Varapuheenjohtajikseen hallitus valitsi puheenjohtaja Lauri Lylyn ja toimitusjohtaja Leif Fagernäsin. Lyly toimii puheenjohtajan ensisijaisena varamiehenä. Puheenjohtajisto toimii myös hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokuntana.

Tarkastusvaliokuntaan kuuluvat toimitusjohtaja George Berner puheenjohtajana sekä pääsihteeri Leila Kostiainen ja lakiasiaintohtaja Hannu Rautiainen jäseninä.

Ilmarisen hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 19.11.2009 myös vaalivaliokunnan jäsenet. Vaalivaliokunnan toimikausi alkoi heti ja päättyy vuoden 2009 viimeisen hallintoneuvoston kokouksen päättyessä.

Vaalivaliokunnan puheenjohtajana jatkaa vuorineuvos Jorma Eloranta ja varapuheenjohtajana puheenjohtaja Esa Vilkuna. Valiokunnan muut jäsenet ovat hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin, pääsihteeri Leila Kostiainen, toimitusjohtaja Hannu Syrjänen sekä puheenjohtaja Matti Viljanen. Vaalivaliokunnan kuudesta jäsenestä puolet on vakuutuksenottajien ja puolet vakuutettujen hallintoneuvoston edustajien ehdottamia henkilöitä.

Ilmarinen antaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.

Ilmarisen tilintarkastajina ovat toimineet Ernst & Young Oy ja Harri Pärssinen KHT.

Ilmarisen organisaatiota muutettiin 1.1.2010 alkaen. Vakuutus- ja korvaustoiminta sekä niihin liittyvä asiakaspalvelu keskitettiin eläkevakuutukset-linjalle ja asiakkuuksien hoito asiakkuudet-linjalle. Aktuaaritoimi ja riskienhallinta erotettiin omaksi linjakseen entiseltä talous ja riskienhallinta -linjalta. Markkinoinnin asemaa vahvistettiin keskittämällä siihen liittyviä toimintoja asiakkuudet-linjalle, jolle kuuluvat myös asiakasyritysten työhyvinvoinnin kehittämiseen liittyvät asiat. Henkilöstön kehittämistä painotettiin viestintä- ja henkilöstölinjan sisäisillä muutoksilla.

Organisaatiomuutoksella tavoitellaan selkeämpää yhteyttä yhtiön strategiaan. Se johti myös vastuualuemuutoksiin yhtiön johtoryhmän eräiden jäsenten kesken. Toimintamallia työistetään eri linjoilla vielä kevään aikana. Tavoite on, että sen viimeisetkin yksityiskohdat ovat vakiintuneet elokuuhun 2010 mennessä.

Konserni

Ilmarisen konserniin kuuluu emoyhtiö Ilmarisen lisäksi pääasiassa kiinteistöyhtiöitä. TietoIlmarinen kuuluu Ilmarisen konserniin äänivallan perusteella, sillä Ilmarisen osuus TietoIlmarisen osakkeiden tuottamista äänistä on 70 prosenttia, vaikka osuus osakepääomasta on 30 prosenttia. Tytäryhtiöiden lukumäärä oli 31.12.2009 yhteensä 151. Vakuutusosakeyhtiö Garantia on Ilmarisen osakkuusyhtiö.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi ja Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö ovat Ilmarisen omistusyhteisyhtiöitä.

Takuupääoma

Ilmarisella on 22 994 653,31 euron suuruinen takuupääoma, joka jakautuu 13 672 takuuosuuteen. Takuupääoman omistajat ja näiden osuudet takuupääomasta olivat 31.12.2009 seuraavat:

	Takuuosuuksia	%-osuus
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	13 412	98,1
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö	260	1,9
Yhteensä	13 672	100,0

Tulevaisuuden näkymät

Taloudet ovat useimmilla markkina-alueilla kääntyneet kasvuun. Lähtötaso on koetun taantumien jäljiltä kuitenkin matala ja on epävarmuutta siitä, osoittautuuko kasvu kestäväksi vai laantuuko se elvytystoimien mentyä ohi. On myös vaikea ennustaa, miten pitkällä viipeellä Suomen kansantalous pääsee mukaan myönteiseen kehitykseen. Työeläkejärjestelmän talouden kannalta tärkeä työllisyysaste kääntyy nousuun vasta selkeän talouskasvun myötä. Työssä jaksamisen, työurien pituuden ja työhyvinvoinnin parantamiseksi tehdyn työn vaikutukset eläkkeelle siirtymisen myöhentymiseen riippuvat siitä, kuinka nopeasti talous nousee taantumasta.

Myös sijoitustoiminnan toimintaympäristöön liittyy huomattavia epävarmuustekijöitä. Vuonna 2010 osakekurssissa ei toistaiseksi ole tapahtunut olennaisia muutoksia, ja Ilmarisen vakavaraisuusaste on ajoittain ollut vuoden vaihteen tasolla ja ajoittain hieman sen yläpuolella. Lähikuukausien kurssikehitys riippuu siitä, miten luottamus yritysten liiketoiminnan kasvuun ja kannattavuuteen taantumien jälkeen säilyy markkinoilla. Uusia korkosijoituksia rasittaa matala nimelliskorkotaso ja joukkolainasijoituksia uhka inflaation mahdollisesta kiihtymisestä siinä vaiheessa, kun valtiontalouksien tasapainoa ryhdytään palauttamaan. Mikäli kasvu ei pääse vauhtiin, yritysten toimintaympäristö säilyy vaikeana. Tällöin on riski, että vakuutusmaksuista aiheutuvat luottotappiot kasvavat ja toimitilojen kysyntä heikkenee.

Tässä vaikeana säilyvässä toimintaympäristössä yhtiön menestys riippuu erityisen paljon sen kilpailukyvästä. Oman toiminnan kehittämisen rinnalla yhtiön vahvimpia kilpailuvaltteja on kumppanuus OP-Pohjola-ryhmän kanssa, jolla on maanlaajuinen palveluverkko ja kattava finanssialan palveluvalikoima.

Ilmarinen on terävöittänyt strategiaansa, vahvistanut sen systemaattista toimeenpanoa ja mukauttanut organisaationsa sitä tukemaan. Yhtenä vakavaraisimmista työeläkeyhtiöistä sillä on edellytykset jatkaa pitkän aikavälin hyviä tuottoja tavoittelevaa sijoitustoimintaansa. Yhtiön kustannustehokkuuden parantaminen edelleen on keskeisiä lähivuosien tavoitteita. Sijoitustoiminta ja kustannustehokkuuden vahvistuminen tukevat yhtiön kykyä maksaa merkittäviä hyvityksiä asiakkailleen. Ilmarinen arvioikin suhteellisen asemansa työeläkeyhtiöiden hyvityskilpailussa säilyvän pitkällä aikavälillä hyvänä.

Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Yhtiöjärjestyksen mukaan takuupääoman korko on perustekorko lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Vuodelta 2009 näin laskettu tuotto prosentti on 4,0 ja takuupääoman korko 919 786,13 euroa.

Emoyhtiön jakokelpoinen vapaa oma pääoma tilinpäätöksessä 31.12.2009 on 75 869 191,19 euroa, josta tilikauden voitto on 3 861 053,81 euroa.

Hallitus ehdottaa, että takuupääoman korkona vuodelta 2009 jaetaan 919 786,13 euroa, 50 000,00 euroa varataan hallituksen käytettäväksi lahjoituksina yleishyödyllisiin tarkoituksiin ja muu osuus voitosta eli 2 891 267,68 euroa siirretään varmuusrahastoon.

Helsingissä 23. päivänä helmikuuta 2010

Hannu Syrjänen

Lauri Lyly

Leif Fagernäs

Jukka Alho

George Berner

Reijo Karhinen

Leila Kostainen

Leena Niemistö

Kristian Pullola

Markku Vesterinen

Matti Viljanen

Harri Sailas
toimitusjohtaja